

Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad

Datum
3 december 2019
Kenmerk
POM/U201901406
Lbr 19/104
Telefoon
070-373 83 93
Bijlage(n)
1

Onderwerp
Stand van zaken Omgevingswet

Samenvatting

Over ruim een jaar treedt de Omgevingswet in werking. De inschatting van de bestuurlijke partners en de minister is, dat het wenselijk en mogelijk is de Omgevingswet per 1 januari 2021 in werking te laten treden. Onlangs heeft de minister hierover de Kamer geïnformeerd. Deze ledenbrief geeft een stand van zaken rondom het wetgevings- en invoeringsproces en geeft u een overzicht van de ondersteuning vanuit de VNG.

In deze ledenbrief komen de volgende onderwerpen aan de orde:

- Standpunt minister Wonen en Milieu
- Voortgang en ondersteuning
 - o Implementatie ondersteuning
 - o De (verander)opgave
 - o Wetgevingsproces
 - o Kerninstrumenten
 - o Dienstverlening, vergunningen en processen
 - o Digitaal Stelsel Omgevingswet
 - o Tot slot – wat houdt u nu bezig

Aan de leden

Datum

3 december 2019

Kenmerk

POM/U201901406

Lbr 19/104

Telefoonnummer

070-373 83 93

Bijlage(n)

1

Onderwerp

Stand van zaken Omgevingswet

Geacht college en gemeenteraad,

Nog één jaar te gaan naar de inwerkingtreding van de Omgevingswet

U heeft nog iets meer dan een jaar om de inwerkingtreding van de Omgevingswet in uw gemeente voor te bereiden. Deze brief beschrijft de stand van zaken van het wetgevings- en invoeringsproces en geeft u een overzicht van de ondersteuning vanuit de VNG.

Standpunt minister

Deze week heeft de minister voor Milieu en Wonen een brief aan de Tweede en Eerste Kamer gestuurd over de voortgang van de stelselherziening Omgevingswet. De minister adviseert de Kamers om de Omgevingswet conform planning in werking te laten treden op 1 januari 2021:

“Inwerkingtreding per 01-01-2021: wenselijk en mogelijk

De inschatting van de bestuurlijke partners en mijzelf is dat het wenselijk en mogelijk is de Omgevingswet per 1 januari 2021 in werking te laten treden. Dat was ook de mening tijdens de bestuurdersbijeenkomst over de Omgevingswet die ik op 18 november jl. heb bijgewoond. Hoewel niet alle deadlines zijn gehaald en er nog werk verzet moet worden, heb ik er met de bestuurlijke partners vertrouwen in dat wij deze zaken in het komende jaar met onze gezamenlijke aanpak voor elkaar kunnen krijgen.”

Als VNG onderschrijven wij dit standpunt. U heeft immers al veel voorbereidend werk gedaan. Het is nu zaak dit werk voort te zetten in 2020 en de resultaten ervan te verzilveren vanaf 1 januari 2021. Zodoende houden we het momentum vast om met de Omgevingswet onze uitvoeringskracht te tonen door allerlei dringende maatschappelijke opgaven, zoals de energietransitie en de bouwopgave, in samenhang aan te pakken.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag

070 - 373 83 93 | info@vng.nl

vng.nl

We zien uiteraard ook dat er op weg naar 2021 nog het nodige moet gebeuren, zowel bij gemeenten als in het ontwikkelproces van de Omgevingswet. We nemen deze signalen serieus en zetten extra ondersteuning in. We hebben er vertrouwen in dat we op tijd klaar zullen zijn om te starten met de Omgevingswet. Het hoeft immers op 1 januari 2021 nog niet helemaal af te zijn om er klaar voor te zijn. De nieuwe manier van werken waar de Omgevingswet om vraagt, wordt niet van de ene dag op de andere gerealiseerd. Na de inwerkingtreding volgt nog een aantal jaren waarin gemeenten stapsgewijs kunnen ontdekken hoe de instrumenten van de wet zo goed mogelijk kunnen worden benut.

We hebben nog even tijd om definitief over inwerkingtreding te besluiten. Het finale besluit daarover wordt halverwege volgend jaar genomen. De minister stuurt voor 1 juli 2020 een Koninklijk Besluit naar de Tweede en Eerste Kamer waarin de inwerkingtredingsdatum is vastgelegd. Op basis daarvan bepalen we met elkaar of de wet daadwerkelijk per 1 januari 2021 in werking treedt. Uiteraard speelt de voortgang van de implementatie bij gemeenten daarbij een belangrijke rol.

Voortgang en ondersteuning

De halfjaarlijkse monitor, die mede de basis vormt voor het bovenstaande, geeft aan dat er een toenemend besef is bij gemeenten van de volledigheid van de opgaven waar zij voor staan. Dit leidt er in veel gevallen toe dat zij moeten opschalen in activiteiten en inzet. Dit gebeurt ook op grote schaal bij gemeenten. Gemeenten krijgen een steeds scherper beeld wat ze te doen hebben. Om hier gericht bij te ondersteunen, worden in samenwerking met het interbestuurlijke programma Aan de Slag (ADS) Regionale Implementatie Coaches Omgevingswet (RIO's) ingezet.

De RIO's richten zich met name op gemeenten die hebben aangegeven de voorbereiding onvoldoende te kunnen oppakken en op gemeenten die denken niet tijdig klaar te zijn. We onderzoeken wat daar speelt en zetten in op bewustwording met gerichte ondersteuning. Daarnaast zien we dat de beschikbare capaciteit een breed ervaren knelpunt is bij gemeenten richting de inwerkingtreding van de wet. Vanuit de VNG gaan we dit op bestuurlijk en managementniveau onder de aandacht brengen.

Een ander aandachtspunt blijft het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). We merken dat de kennis over het DSO, mede door initiatieven van de VNG groeit, en dat gemeenten de noodzakelijke stappen zetten om aan te sluiten op het DSO.

In het komende jaar geven we ook veel aandacht aan samenwerking in de keten, zowel met de overige bevoegd gezagen als met onze uitvoeringsorganisaties. De voortgangsmonitor geeft aan dat de omgevingsdiensten met ongeveer 30% van de gemeenten afstemming hebben over de uitvoering van de Omgevingswet. De ondersteuningsaanpak is erop gericht dit verder te intensiveren. Daarnaast blijven we ketensamenwerking actief ondersteunen, o.a. met het concept van de omgevingstafel. Verder denken we mee en adviseren bij vraagstukken over de aanpak en het gebruik van ondersteuningsmiddelen. Hiervoor is een product-diensten catalogus beschikbaar.

Meest actuele zaken

In het wetgevingsproces is het tijdpad van behandeling in de Tweede en Eerste Kamer op dit moment actueel. Naar aanleiding van de voortgangsbrief van de minister besluiten beide Kamers over het tijdpad van behandeling van het Invoeringsspoor en het Aanvullingsspoor.

In het Aanvullingsspoor vraagt op dit moment specifiek het Aanvullingsbesluit geluid (Abg) extra aandacht. Het Abg ligt ter voorhang in de Tweede en Eerste Kamer en tegelijkertijd loopt er een ambtelijk traject om de laatste uitvoeringstechnische punten in het besluit op te lossen. Dit traject wordt naar verwachting voor het kerstreces met een extra Bestuurlijk Overleg afgerond.

In het digitaliseringsproces vraagt op dit moment de keten waarin omgevingsplannen tot stand komen, gepubliceerd worden en inzichtelijk gemaakt worden in het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) de meeste aandacht. In die keten moeten nog een aantal functionaliteiten worden afgebouwd, waaronder de standaard voor omgevingsdocumenten.

Tegelijkertijd wordt er in het DSO-proces met prioriteit en focus gewerkt aan het beschikbaar stellen van alle benodigde functionaliteiten om gemeenten in staat te stellen om erop aan te sluiten, het DSO te vullen en ermee te oefenen.

Topbijeenkomst Omgevingswet

Graag wijzen wij u op een bijeenkomst over de Omgevingswet voor de ambtelijke top van gemeenten, provincies, waterschappen, betrokken rijkspartijen en uitvoeringsorganisaties op 6 maart 2020. Meer informatie vindt u op www.topcongresomgevingswet.nl.

Planning

Een overzicht en een planning helpt bij de invoering. Een aantal hulpmiddelen is hiervoor beschikbaar: het [minimumlijstje](#) geeft u inzicht in wat u als gemeente minimaal moet doen voor 1 januari 2021 en de [roadmap](#) geeft u een overzicht van de activiteiten die u daarvoor moet ondernemen.

Deze brief geeft overzicht van de belangrijkste zaken die op dit moment spelen rondom de Omgevingswet. In de bijlage leest u een uitgebreide stand van zaken. Wij adviseren u deze brief en bijlage door te sturen in uw organisatie.

Met vriendelijke groet,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

J. Kriens
Algemeen directeur

Bijlage ledenbrief Omgevingswet

Deze bijlage geeft u de laatste stand van zaken rondom de Omgevingswet en is het vervolg op de eerdere brieven, waarvan wij u de laatste in [april](#) dit jaar hebben gestuurd.

U wordt in deze bijlage bijgepraat over:

1. Implementatie ondersteuning
2. De (verander)opgave
3. Wetgevingsproces
4. Kerninstrumenten
5. Dienstverlening, vergunningen en processen
6. Digitaal Stelsel Omgevingswet
7. Tot slot – wat houdt u nu bezig

1. Implementatieondersteuning

De inwerkingtreding van de Omgevingswet komt dichterbij. Het Omgevingsweteam van de VNG gaat zich daarom steeds meer focussen op het ondersteunen van de implementatie bij gemeenten en uitvoeringsorganisaties. Onze implementatiestrategie richt zich op de bestaande regionale samenwerkingsverbanden tussen gemeenten en ketenpartners als aanvliegroute voor de ondersteuning.

Try-outs in de regio

Begin 2019 is vanuit het programma Aan de slag gestart met regionale Try-outs. Het programma Aan de slag en VNG hebben de deelnemende regio's – passend bij het vraagstuk – ondersteuning geboden zoals procesondersteuning, specifieke inhoudelijke ondersteuning, hulp bij het toepasbaar maken van (juridische) regels, hulp bij ketensamenwerking bij vergunningverlening en praktische hulp bij het aansluiten op en gebruiken van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO-LV). In de drie regio's Flevoland, Metropoolregio Zuid-Holland en IJsselland heeft meer intensieve ondersteuning plaatsgevonden. De 14 overige regio's die zich hadden aangemeld, kregen ondersteuning op specifieke vragen. De Try-outs zijn inmiddels afgerond. Meer informatie is [hier](#) te vinden.

Ondersteuning in de regio

Een gezamenlijk team van negen Regionale Implementatie Coaches Omgevingswet (RIO's) is onlangs van start gegaan. RIO's opereren vanuit bestaande structuren en de behoefte in de regio. Ze helpen gemeenten en uitvoeringsorganisatie op weg. Het overzicht '[Minimale acties Omgevingswet](#)' is daarbij de leidraad. Dit is wat gemeenten minimaal gedaan moeten hebben voor de inwerkingtreding van de wet. Binnenkort worden gemeenten geïnformeerd over de RIO's. Wilt u nu al contact met uw RIO, stuur dan een email naar omgevingswet@vng.nl.

Overzicht van producten en diensten

De afgelopen jaren heeft de VNG een groot aantal nuttige producten en diensten opgeleverd voor gemeenten. Deze helpen de verschillende disciplines, van raadsleden tot juristen en ICT'ers, bij het invoeren van de Omgevingswet. De producten en diensten zijn gebundeld in een [product-diensten catalogus](#), waar ze onder andere op onderwerp en doelgroep gevonden kunnen worden.

2. De (verander)opgave

Spiekbriefjes

In de Omgevingswet zitten voor gemeenten verplichtingen en keuzemogelijkheden. Het gaat dan om algemene en locatie gebonden verplichtingen en algemene keuzemogelijkheden of beleidsvrijheid. Voor de vier gemeentelijke kerninstrumenten zijn keuzes en verplichtingen op een rijtje gezet in zogenaamde spiekbriefjes: de [omgevingsvisie](#), het [omgevingsplan](#), het [programma](#) en de [omgevingsvergunning](#).

Werkwijze Structurele Effecten

Een aantal van de keuzes uit de spiekbriefjes komt terug in de [Werkwijze Structurele Effecten](#). In intensieve sessies kan de gemeente inzicht krijgen in de structurele organisatorische (interne), maatschappelijke (externe) en bestuurlijke effecten van keuzes. Hiervoor zijn keuze- en effectenschema's en een tool ontwikkeld. De werkwijze is vanaf nu beschikbaar.

Financieel Dialoogmodel Invoeringskosten

De Omgevingswet gaat op veel plekken in de organisatie invloed hebben. Het [Financieel Dialoogmodel](#) biedt inzicht in de mogelijke kosten van de invoering van de Omgevingswet en laat ook zien op welke plekken in de gemeentelijke organisatie de Omgevingswet invloed gaat hebben. In 2019 heeft het model een update gehad waardoor aannames aangepast kunnen worden op de lokale situatie en er een onderscheid gemaakt kan worden tussen netto- en bruto invoeringskosten.

Participatie

De regels rondom participatie gaan onder de Omgevingswet veranderen. Dat vraagt van gemeenten om na te denken over hun participatiebeleid. Op dit moment wordt in samenwerking met de programmadirectie Eenvoudig Beter van het ministerie van Binnenlandse Zaken gewerkt aan een wegwijzer Participatie bij de vergunningprocedure. Deze wegwijzer komt deze maand beschikbaar. Daarnaast is er een uitgebreide [presentatie](#) beschikbaar. Hierin wordt vanuit het wettelijk kader beschreven wat de impact is voor gemeenten. Tot slot is er door de verenging het thema [dilemmalogica](#) in relatie tot de Omgevingswet uitgewerkt. Dilemmalogica biedt een kader voor het omgaan met botsende democratische waarden.

Raad

In 2019 zijn gemeenteraden intensief geïnformeerd. Vanuit de vereniging hebben we dit jaar zestig gemeenteraden of gemeenteraadsbijeenkomsten bezocht en daarmee ruim 1200 raadsleden bereikt. Hoewel een groot aantal zich meer of minder intensief voorbereidt op de komst van de Omgevingswet, zien we ook raden die nu pas hun eerste stappen zetten. Door de verkiezingen in 2018 is er weer de helft van het aantal raadsleden nieuw en moet vanaf de basis worden geïnvesteerd in kennis en positionering. De behoefte aan ondersteuning blijft onverminderd aanwezig. Dat is een goed teken omdat de gemeenteraad een belangrijke rol heeft bij het bepalen van de ambitie en het opstellen van de uitgangspunten voor de invoering van de Omgevingswet.

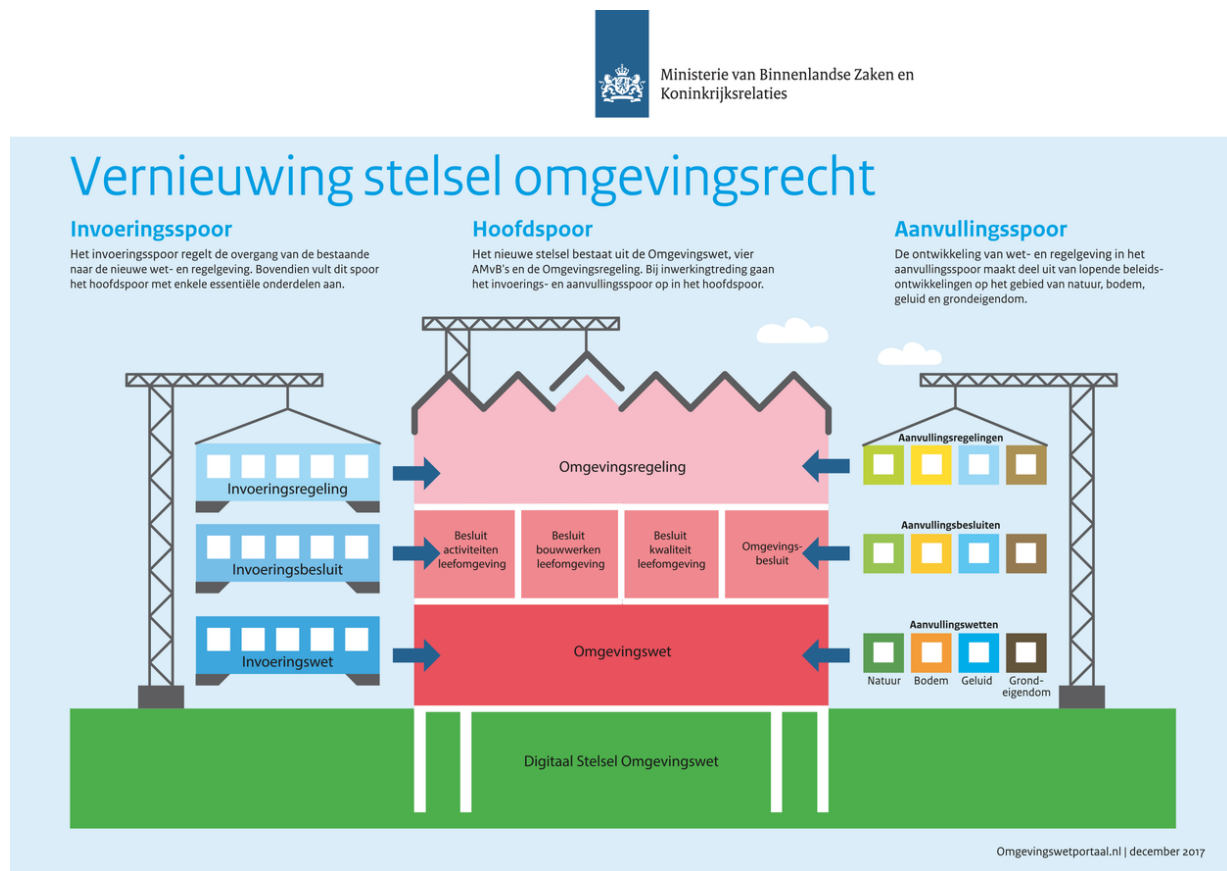
Gemeenteraden besteden vanuit hun kaderstellende focus veel aandacht aan de omgevingsvisie. Dat is een belangrijk richtinggevend document. Daarnaast benadrukken we als VNG dat de Omgevingswet integraal moet worden benaderd. Het omgevingsplan is bijvoorbeeld de ruimtelijke vertaling van de visie. Het digitaal stelsel geeft vorm aan de visie op dienstverlening. En participatie is van belang bij alle

aspecten van de invoering van de wet. De betrokkenheid van de raad stopt met andere woorden niet bij de Omgevingsvisie.

Voor gemeenteraden maken we [handreikingen en raadgevers](#). Onder meer over [participatie](#), een onderwerp dat leeft en waar veel onduidelijkheden over bestaan. Daarnaast proberen we raden te inspireren met voorbeelden van andere gemeenten of aan het denken te zetten onder meer met artikelen en blogs.

3. Wetgevingsproces

Het wetgevingsproces bevindt zich inmiddels in een afrondende fase, zowel in de Tweede als in de Eerste Kamer. Aan de hand van het overzicht van het stelsel geven wij u hier een overzicht van de stand van zaken van het hele stelsel.

Het hoofdspoor

- *Omgevingswet*
De Omgevingswet zelf is in het voorjaar van 2016 gepubliceerd in het [Staatsblad](#).
- *AMvB's*

De vier AMvB's van de Omgevingswet zijn op 31 augustus 2018 gepubliceerd in het Staatsblad.

Het gaat om het [Omgevingsbesluit](#), het [Besluit kwaliteit leefomgeving](#), het [Besluit activiteiten leefomgeving](#) en het [Besluit bouwwerken leefomgeving](#).

- *Omgevingsregeling*

De Omgevingsregeling is het sluitstuk van het hoofdspoor en bevat 75 bestaande regelingen. De [consultatie](#) liep dit voorjaar. Na verwerking van de consultatiereacties wordt de omgevingsregeling ter notificatie in Brussel voorgelegd en vervolgens gepubliceerd.

Het aanvullingsspoor

- *Aanvullingswetten*

De aanvullingswet Grondeigendom is op 18 oktober door de Tweede Kamer aangenomen. Daardoor liggen nu alle aanvullingswetten ter behandeling bij de Eerste Kamer. Voor het aanvullingsspoor Grondeigendom heeft de Eerste Kamer toegezegd deze voor maart 2020 te behandelen. Volgens het huidige tijdspad worden overige aanvullingssporen Natuur, Bodem en Geluid voor het kerstreces behandeld.

- *Aanvullingsbesluiten*

De aanvullingsbesluiten zijn ter voorhang aan de Tweede en Eerste Kamer aangeboden.

- *Aanvullingsregelingen*

De aanvullingsregelingen gaan begin 2020 in consultatie.

Invoeringsspoor

- *Invoeringswet en invoeringsbesluit*

Volgens het huidige tijdspad behandelt de Eerste Kamer voor het kerstreces de Invoeringswet in samenhang met het Invoeringsbesluit. Het Invoeringsbesluit wijzigt de 4 AMvB's het Omgevingsbesluit, het Besluit kwaliteit leefomgeving en het Besluit activiteiten leefomgeving. Ook vult het Invoeringsbesluit de AMvB's aan, regelt het overgangsrecht en bevat de bruidsschat.

- *Invoeringsregeling*

De consultatie van de invoeringsregeling start op 6 december.

Na de voorhang van alle Aanvullingsbesluiten en het Invoeringsbesluit zullen deze voor advies naar de Raad van State worden gestuurd.

De Eerste Kamer heeft aangegeven dat zij de Aanvullingswetten, de Aanvullingsbesluiten, de Invoeringswet en het Invoeringsbesluit zo veel mogelijk in samenhang willen behandelen. Het doel is om dit rond het Kerstreces af te handelen of uiterlijk in maart 2020.

4. Kerninstrumenten

Omgevingsvisie

Nationale Omgevingsvisie (NOVI)

In juni heeft de minister van Binnenlandse Zaken het ontwerp van de NOVI gepresenteerd. Daarin staan de grote uitdagingen voor Nederland zoveel mogelijk in samenhang beschreven. Het betreft ruimte voor klimaatadaptatie en energietransitie, duurzaam economisch groeipotentieel, sterke en gezonde steden en regio's en toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied. Met de NOVI presenteert het Rijk sinds lange tijd weer een langetermijnvisie op de fysieke leefomgeving en geeft ze

richting aan de toekomst van Nederland. De VNG is daar blij mee. Wij herkennen de opgaven en waarderen de ambitie. Tegelijkertijd is het noodzakelijk dat het Rijk de gemeenten in positie brengt, verleidt, ondersteunt en ontzorgt om de ambities waar te maken. Gemeenten staan immers aan de lat voor de uitvoering en het tastbare resultaat. Op dit moment verwerkt het Rijk de zienswijzen op het ontwerp en werkt ze aan een uitvoeringsagenda. De VNG verkent tevens de mogelijkheid om met BZK, het IPO en de Unie van Waterschappen samenwerkingsafspraken ten aanzien van de NOVI te maken. De verwachting is dat de definitieve NOVI in het voorjaar van 2020 wordt vastgesteld.

Praktijkproef Omgevingsvisie – Integraal afwegingskader (MER en SDG's)

In de Praktijkproef Afwegingskader Omgevingsvisie wordt met een aantal gemeenten gewerkt aan een afwegingskader voor de gemeentelijke omgevingsvisie. Daarbij is het doel om tot nuttige inzichten te komen over de wijze waarop een integrale afweging over de fysieke leefomgeving kan worden gemaakt. In het eerste deel van de Praktijkproef is onderzocht in hoeverre de Sustainable Development Goals (SDG's) van de VN gebruikt kunnen worden als kader voor de afweging in de omgevingsvisie. In het tweede deel van de praktijkproef, dat recent is gestart, wordt gewerkt aan een afwegingskader aan de hand van de methode waarop een milieueffectrapport (MER) wordt opgesteld. De handreiking over het eerste deel verwachten we in december.

Omgevingsplan

Het is van belang om te starten met het voorbereiden van het omgevingsplan en om te gaan oefenen. De VNG ontwikkelt een aantal tools om gemeenten hierin te ondersteunen.

Staalkaarten

Een [staalkaart](#) is een voorbeeld van een deel van een omgevingsplan. Een staalkaart geeft een representatief deel (gebied of thema) van het omgevingsplan weer, binnen de daarvoor geldende wettelijke eisen op grond van de Omgevingswet. De staalkaarten geven inzicht in de nieuwe mogelijkheden die de systematiek van de Omgevingswet biedt en dienen ter inspiratie of als voorbeeld. Afgelopen periode zijn de gemeentelijke verordeningen voor kappen, inritten, voorwerpen op of aan de openbare weg en parkeerexcessen uit de model-APV vertaald in staalkaarten. Deze komen nog dit jaar online. Deze winter volgt ook de staalkaart voor 'bestaande woonwijk'.

Overgangsfase

De periode tussen de inwerkingtreding van de wet tot aan 2029 noemen we de overgangsfase. In deze fase moeten gemeenten het tijdelijk omgevingsplan omzetten in het omgevingsplan nieuwe stijl: een omgevingsplan dat voldoet aan alle regels van de Omgevingswet. De VNG ontwikkelt daarvoor de [werkwijzer Overgangsfase](#). Het biedt inzicht in de meest belangrijke aspecten die bij het maken van een omgevingsplan in de overgangsfase aan bod gaan komen. De werkwijzer wordt in de komende tijd stapsgewijs verder ontwikkeld. De werkwijzer wordt bovendien aangevuld en gewijzigd op basis van de laatste inzichten. Deze werkwijzer is ontwikkeld voor specialisten die met het omgevingsplan aan de slag gaan.

Ontwerp vragen

Voor de juristen die aan de slag gaan met het omgevingsplan is de online tool Ontwerp vragen ontwikkeld. In de [online tool ontwerp vragen](#) omgevingsplan wordt de gebruiker stap voor stap meegenomen door een aantal keuzes. Aan het einde van elke stap ziet de gebruiker of er een regel gesteld moet worden in het omgevingsplan of niet. Als er een regel gesteld kan worden, worden

voorbeeldregels gegeven. Ook wordt aangegeven in welk deel van het omgevingsplan de regel opgenomen moet worden. Deze 'tool' komt voort uit de ervaring van de VNG bij het maken van de staalkaarten, waaronder het ['casco voor het omgevingsplan'](#).

Bruidsschat

De bruidsschat is de enigszins mystieke naam voor 'algemene regels die van de rijksoverheid naar decentrale overheden worden overgeheveld met de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Deze regels komen in het tijdelijk deel van het omgevingsplan te staan per 1 januari 2021. Voor het komende halfjaar wordt verder gewerkt aan een stappenplan hoe gemeenten om kunnen gaan met de bruidsschat in het omgevingsplan.

Toepasbare regels voor topactiviteiten

Toepasbare regels zijn juridische regels, maar dan in 'gewone mensen-taal'. Gemeenten zetten hun juridische regels om naar toepasbare regels, die vervolgens voor initiatiefnemers zichtbaar worden in het DSO (via vragenbomen). Voor de topactiviteiten (de meest voorkomende activiteiten) ontwikkelen het Rijk en de VNG toepasbare regels. De VNG ontwikkelt voorbeeldregels en toepasbare regels voor de top 10 van meest voorkomende activiteiten, om te beginnen met de activiteiten kappen en dakkapel. Daarnaast worden voor de overige topactiviteiten toepasbare regels ontwikkeld. Deze worden beschikbaar gesteld. Die komt deze winter beschikbaar.

Wetgevingsupdates in 2020

In het voorjaar van 2019 heeft een wetgevingsupdate plaatsgevonden. In november van dit jaar heeft de VNG twee webinars georganiseerd over het ['voorbereiden op het omgevingsplan'](#) en over ['toepasbare regels'](#). In 2020 volgen weer Wetgevingsupdates bijeenkomsten zoals u gewend bent.

Leergang Omgevingsplan

Afgelopen periode hebben we de Leergang 'Het maken van een omgevingsplan' afgerond. Circa 24 gemeentelijke professionals zijn in zes dagen aan de slag gegaan met een plan van aanpak omgevingsplan, de overgangsfase en vaardigheden voor het maken van een plan. In 2020 zal de VNG Academie deze leergang nog twee keer aanbieden, startend in januari en rond de zomer. Deze leergang is bedoeld voor gemeenteambtenaren die op dit moment verordeningen schrijven (vaak juridische zaken), voor milieuprofessionals en juristen en beleidsmakers op het gebied van RO, parkeren, openbare ruimte en groen.

5. Dienstverlening, vergunningen en processen

Dienstverlening: de omgevingstafel

De Omgevingswet verkort in de meeste gevallen de doorlooptijd voor het verlenen van de complexe vergunning van 26 naar acht weken. Het is daarbij van belang dat gemeenten samen met hun ketenpartners een efficiënt (voor)overleg inrichten. Daarvoor is de omgevingstafel ontwikkeld. Een dialogemodel dat gemeenten en hun ketenpartners helpt om dit proces in te richten. De afgelopen maanden hebben in 14 regio's interbestuurlijke bijeenkomsten plaatsgevonden, waarbij gemeenten met ketenpartners hebben gewerkt aan het inrichten van het vooroverleg bij complexe vergunningen. Hierbij waren 450 deelnemers aanwezig.

Werkende processen (vanuit het dienstverleningsperspectief)

De Omgevingswet heeft een impact op de [gemeentelijke processen](#). Het instrumentarium moet op orde worden gebracht en daarbij moeten ook passende organisatorische veranderingen worden doorgevoerd. Er zijn voorbeelden van 'werkende' processen ontwikkeld voor het verkennen en begeleiden van initiatieven. Deze winter komen de 'werkende' processen beschikbaar voor het vergunningen proces, het toezicht- en handhavingproces, het wijzigen van de omgevingsvisie en het wijzigen van het omgevingsplan.

6. Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO)

De landelijke voorziening van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO-LV) helpt om processen rondom het beleid en het gebruik van de leefomgeving in Nederland eenvoudiger, transparanter en efficiënter te maken. Op 1 januari 2021 moeten alle bevoegd gezagen zijn aangesloten op het DSO-LV. In 2020 kunnen gemeenten beginnen met aansluiten op de basisfunctionaliteit van het DSO-LV. De basisfunctionaliteit biedt een dienstverleningsniveau vergelijkbaar met het huidige. De uitbouw vergroot de maatschappelijke baten die met de invoering van de Omgevingswet worden nagestreefd en maakt een meer doelmatige uitvoering van de wet door de bevoegd gezagen mogelijk.

Ontwikkelingen DSO-LV sinds april 2019

- De tactische beheerorganisatie begint vorm te krijgen. In overleg wordt een overgangssituatie vormgegeven waarbij de tactische beheerorganisatie de regie over het beheer en de doorontwikkeling op zich gaat nemen.
- De basis voor de standaard overheidspublicaties (STOP) en de bijbehorende Toepassingsprofielen voor omgevingsbesluiten (TP) is in een eerste versie stabiel en implementeerbaar. Deze kan door leveranciers gebruikt worden om hun plansystemen aan te passen.
- Eind 2019 wordt een DSO-LV basisniveau opgeleverd. In 2020 vindt de doorontwikkeling en uitbouw van DSO-LV plaats.
- Elk kwartaal vindt er een DSO-dag plaats. Hier worden de laatste resultaten gedeeld die zijn geboekt bij de bouw van het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) en wordt er tijdens deelsessies kennis gedeeld met bevoegd gezagen.
- Vanaf juli 2019 tot en met het eerste kwartaal van 2020 kunnen gemeenten zelf oefenen met toepasbare regels. Dat kan in een oefenomgeving in de landelijke voorziening van het DSO. In de oefenomgeving kunnen gemeenten ervaring opdoen met het maken, verifiëren en publiceren van toepasbare regels.
- Er hebben meerdere masterclasses 'Verwerving omgevingswetsoftware door gemeenten' plaatsgevonden. Met deze masterclass ondersteunt de VNG gemeenten bij het verwerven van de omgevingswetsoftware. De vragen 'waarom', 'wat' en 'hoe' ten aanzien van het verwerven van de omgevingswetsoftware staan centraal.
- In juli is een [marktverkenning Omgevingswet software](#) uitgevoerd om het aanbod van leveranciers en producten inzichtelijk te maken. Deze marktverkenning geeft een beeld van het (toekomstige) aanbod van leveranciers van omgevingswetsoftware op de onderdelen VTH software, Plansoftware en Toepasbare Regels. Gemeenten kunnen de resultaten opvragen als input bij de voorbereiding op de Omgevingswet.

Prioriteiten 2020

- **Acceptatieproces**

In het eerste kwartaal van 2020 zal het interbestuurlijke acceptatieproces van DSO-LV plaatsvinden. Een goed doorlopen acceptatieproces, met inbreng van alle partijen, is van belang om een onderbouwd besluit over het bestuurlijk accepteren van DSO-LV kan worden genomen. In dit acceptatieproces worden (vertegenwoordigers van) betrokken.

- **Implementatie**

In 2020 zal de landelijke voorziening DSO (DSO-LV) in beheer gaan, conform het op 18 december 2018 gesloten akkoord. Dit is een belangrijke opmaat naar inwerkingtreding van de Omgevingswet per 2021. Het jaar 2020 is een voorbereidings-, oefen- en implementatiejaar voor bevoegd gezagen voor inwerkingtreding van de Omgevingswet per 1 januari 2021.

- **Aansluiting DSO-LV**

2020 zal in het teken staan van het op grote schaal initieel aansluiten door bevoegd gezagen op het DSO-LV. Gemeenten doen dit op basis van hun eigen ambitie, tempo en planning van de eigen softwareleverancier. Op dit moment wordt een strategie ontwikkeld om “filevorming” te voorkomen en in een zoveel mogelijk gecoördineerde stroom aan te kunnen sluiten. Daarbij willen wij wel zoveel mogelijk in de geest van de Omgevingswet blijven werken.

- **Gebruikersbetrokkenheid**

Voor de inbreng vanuit gemeenten is een grote gebruikersbetrokkenheid gewenst. Hiervoor zullen we een structurele voorziening organiseren: de gemeentelijke vraagorganisatie. We gaan daarbij zoveel mogelijk uit van al bestaande structuren en gremia.

- **Uitbouw**

De komende periode wordt er een start gemaakt met de uitbouw van DSO-LV richting het zgn. ambitieniveau 3. Het doel van de Uitbouw is om toe te groeien naar het gewenste dienstverleningsniveau, vanuit de basisvoorziening DSO-LV.

- **Samenwerkingsfunctionaliteit**

Onder de Omgevingswet is meer afstemming nodig tussen overheidslagen. Ondersteuning van het digitaal samenwerken van de bevoegde gezagen rond de planvorming en de afhandeling van aanvragen en meldingen bevordert verder de inzichtelijkheid, snelle besluitvorming en een integrale afweging voor en door alle bevoegd gezagen. In het najaar 2019 gaan we daarom verder het opstellen van Globale Architectuurschets (GAS) ter voorbereiding op het Plan Uitbouw DSO-LV.

- **Informatieproducten**

Informatieproducten lopen mee in de jaarlijkse actualisatie van de op te pakken elementen van Uitbouw om afstemming in het bredere verband van de Uitbouw te borgen. Vanuit de doelstellingen van de Omgevingswet is het van groot belang om te starten met het aansluiten van een aantal Informatieproducten. Daarom heeft elke koepel een prioriteiten top 5 opgesteld. Omdat deze Informatieproducten wel nog ontwikkeld moeten worden en moet worden nagegaan hoe de aansluiting op DSO-LV kan plaatsvinden, is het de verwachting dat de eerste aansluitingen in de praktijk niet eerder gerealiseerd zullen kunnen worden dan medio 2020.

- Stelselcatalogus

Om informatie in het DSO in samenhang en slim bevraagbaar te maken is het noodzakelijk dat begrippen geharmoniseerd zijn. Voor het gemeentelijk veld streven wij daarom naar zo veel mogelijk standaardisatie van veel gebruikte begrippen, die via de stelselcatalogus van DSO-LV gebruikt kunnen worden. In samenwerking met het Kadaster wordt ervoor gezorgd dat de stelselcatalogus gebruiksvriendelijk wordt en gereed wordt gemaakt. Er wordt een set van begrippenkaders ontwikkeld die gebruikt en toegepast kan worden bij Omgevingswet instrumenten, zoals het Omgevingsplan. Ook wordt verkend hoe de komende tijd de veelgebruikte begrippen, na bewezen nut in de praktijk, in een proces van standaardisering en bestuurlijke besluitvorming met bindend kunnen worden verklaard.

7. Tot slot – wat houdt u nu bezig

Ruim een jaar voor inwerkingtreding van de wet bent u ongetwijfeld druk bezig met de voorbereidingen. Hieronder noemen wij een aantal activiteiten waar u nu mee bezig zou moeten zijn:

- Uw gemeenteraad bereidt zich voor op de komst van de Omgevingswet.
- U bent zich aan het voorbereiden op het maken van het omgevingsplan en/of het wijzigen van het omgevingsplan van rechtswege.
- U heeft contact met uw ICT leveranciers over de aansluiting op het DSO.
- U bent in gesprek in de regio over samenwerking bij (complexe of meervoudige) initiatieven en/of vergunningaanvragen.
- U bent de processen in uw gemeentelijke organisatie waar nodig aan het aanpassen voor de Omgevingswet.
- U bent zich aan het oriënteren op het oefenen met het DSO.

Wilt u een volledig overzicht van de minimale eisen en een advies over de tijdsplanning? Kijk dan naar de [minimale eisen](#) en de [roadmap](#) die door de VNG zijn ontwikkeld.